

LA LIBERPENSULO.

DRAMATIKA MALNETO

DE

HÄRVED ULF.

STOKHOLMO, 1870.

La Parolantoj.

LARSSON, uzinestro.

SINJORINO LARSSON (AMELI), lia edzino.

KARLO, ilia filo, studento.

OTTO, " " leŭtenanto.

AGDA FRUNK, loĝanta ĉe Larsson.

GUSTAVO FRUNK, ŝia frato, pastro.

FILIPO,

AKSELO,

ERNSTO, studentoj.

La laborestro ĉe Sjövik (KARLSSON).

KERSTI, mastrumistino.

PATRO EN LA MARĈO (ANDERS), krofisto.

Notoj de la tradukisto

Upsalo. Urbo kun konata universitato, norde de Stokholmo.

Punsch. Dolĉa araka likvoro.

Sjövik. La loko/nomo de la grandbieno de Larsson, verŝajne ĉe la marbordo sude de Stokholmo, proksime al Nynäshamn.

Häringe. Loko verŝajne ĉe la marbordo sude de Stokholmo, en la komunumo Västerhaninge.

Karlberg. Altlernejo por oficiroj en Stokholmo.

Marieberg. Altlernejo por artileristoj en Stokholmo.

En Upsalo.

Sufiĉe granda studenta loĝejo, tablo en la mezo de la planko, kun Punsch-boteloj kaj glasoj. KARLO sidas antaŭ kameno, fumas pipon. AKSELO kaj ERNSTO kaj aliaj lernantoj staras ĉirkaŭ la tablo, sur kiun FILIPO grimpis por fari paroladon.

FILIPO.

... Ne, miaj amikoj, pluen! tio estas nia gardvorto, ni, kiuj ankoraŭ estas junaj kaj havas sanajn emociojn en nia sino. — La estonteco apartenas al ni, kaj ni apartenas al la estonteco — kaj tamen la malnovaj volas forĵeti nin, kiuj estas la bazŝtonoj de la granda nova konstruo. Ili mokas niajn junulajn revojn, ili mokas niajn plej altajn atendojn, ili malsukcesigas niajn plej sincerajn klopodojn.

Vi maljunaj, vi ridas pri la studento — sed ne forgesu, vi viro kun ŝtona koro, kaj tiel preta juĝi, ke morgaŭ, la studento estos via juĝisto! Ne forgesu, vi moraliga, sekiĝinta gafero, ke morgaŭ estos la studento, kiu el la ambo ĵetos super vian kapon la tondron de la leĝo! Ne forgesu, vi aroganta virino, ke morgaŭ, la studento staros ĉe via lito, tenante la fadenon de via vivo en sia mano! — Vi patroj, vi patrinoj, kiuj tiel severe juĝas viajn filojn, ĉar ili ankoraŭ ne lernis ŝajnigi sobran nivelon, kaj ne hontas montri sian feliĉon pro la fortuno povi iri en la glora templo de scio, kiun Vi donis al ili. Ĵetu vian rigardon malsupren en iliajn trankvilajn laborĉambrojn, kunigu la tutan laboron, la tutan mizeron kaj ĉiujn oferojn, kiujn ili ne volas montri, kaj vi kun bona konscienco metos vian lastan palan colaron en la urnon de justeco kaj prudento! Miaj amikoj! Vi ne ridas pri mi, mi vidas en viaj okuloj la saman fajron brulantan pro ĉio, kio estas granda, bela kaj vera, por kiu la junulo ĵuris batali. Nun, sekvu min al la batalo kontraŭ mallumo! Surmetu la jungilaron de konvinkiĝo kontraŭ la pafoj de Insultoj! Prenu la grandan martelon de Toro, kiu estas vero, per ambaŭ viaj manoj, kaj frapu la Hidron de mallumo — nekredemo — kontraŭ ĝiaj cent fruntoj nepenetreblaj por la racio. Tretu la rampantan serpenton — sankteco — per viaj piedoj! Disvastigu la fulmon de via scio — klerismo — kaj purigu la aeron de la malbonodoraj iluzioj, kiujn la infanoj de la popolo estas devigataj spiri!

Frakasu la fenestrojn en la malnovaj idoltemploj, kie ili *oficiale* adoras sian dion tri horojn semajne, kaj lasu la lumon brili la tutan tagon! Amasigu ĝojfajron de la putraj amboj kaj bruligu sur ĝi la jarcentan antaŭjuĝon. Pendu la bigotecon kaj kristanan maltoleremon apud la lasta pastro-roboto sur la sama kruco, kie ili pendigis la plej grandan homon por iradi ĉi tiun teron! Tiam konstruu novan templon en viaj koroj, kie la altaro estas nomata amo kaj la ofera fajro estas nomata virto — Nur tiam estos Gloro al Dio en la supera alto, kaj sur la tero paco, bona volo al homoj.

ĈIUJ KROM KARLO.

Bravo! Bravo!

ERNSTO.

Mi konsentas pri tio, ĉar nuntempe, ĉiuj homoj estas liberpensuloj, nur ili ne kuraĝas konfesi tion al si mem. Petu ĉiun homon, ke li metu sian manon sur sian koron kaj respondu vere, se li kredas ĉion, kion li iam ĵuris kredi, tiam resumu la klarajn kaj kun konvinko donitajn jesajn respondojn, kaj vi vidos kiom da procentoj estas la rezulto. Do estos multe da loko en la Ĉiela Regno, mi vetas! Sed kio utilas paroli pri tiaj aferoj — ĉar vi, mi, kreskis preter tiuj rakontoj kaj faris paŝon plu sur la vojo de progresado — Mi estas ateisto.

KELKAJ STUDENTOJ.

Nu, kiu diable ne estas!

KARLO (ekstaras).

Se vi estus io ajn krom sensprita knaboj, mi serioze riproĉus vin pro la senpa parolado, kiun vi ĵus faris!

ERNSTO.

Sendia parolo! Eh, knaboj! Tiam eble vi ja kredas, ke ekzistas Dio, ĉu?

KARLO.

Stranga demando! Ne ekzistas homo, kiu neas Dion — eĉ ne vi. Vi nur mensogas al vi mem.

ERNSTO.

Kio do pri Voltarie? Ĉu li ne sufiĉe aŭtoritata?

KARLO.

Unue, ĉi tio estas polemika afero, due, estas komprenebla, se geniulo estas ravita de lia alta voko tiel ke ĝi renversas lin — sed vi ne estas geniulo, kaj ankaŭ vi, mia kara Filipo, kvankam vi ĵus pro falsa fervoro atakis kiel frenezulo kontraŭ ĉio starigita. — Estas multaj malnovaj aferoj, kiuj estas bonaj. La Biblio, la plej malnova el libroj, estas tre bona libro.

FILIPO.

Eble vi volas meti viajn fingrojn sur ĉi tiun malnovan libron, kiun ili nomas Biblio, kaj ĵuri, ke ĉiu kaj ĉiu vorto estas vera?

KARLO.

Mi kredas je ĉiuj aferoj de vero kaj beleco, kiuj estas en ĝi.

FILIPO.

Sed la tuta libro estas nur unu granda mensogo!

KARLO.

Tiu libro enhavas multon, kio estas vera kaj bela kaj multajn instruojn por lerni. Sed ĝi enhavas ankaŭ multajn aferojn, kiujn oni devas legi kaj interpreti laŭ la pensmaniero de tiuj tempoj, kaj kiuj ŝajnas al ni malklaraj. Estas ankaŭ multe da profunda saĝo, kiu superas vian komprenon, kaj tiel aperas kiel frenezo al vi. Sed ĉu vi ĉiam atakas tiun libron kaj ĝiajn malnovajn mitojn? Kial vi neniam eldiras malbonan vorton kontraŭ via Homero, kiu estas nenio alia ol plena de monstraj aventuroj? Ĝi estas bela, glora, grandioza — ke vi lernis diri pri ĝi, antaŭ ol vi eĉ povis deklami la unuan rapsodion.

FILIPO.

La Biblio kazis tiom da malbono en la mondo — Homero neniam faris tion.

KARLO.

La Biblio faris al mi pli da bono ol malbono! Ĉu ĝi ne instruis al vi, ke estas malĝuste ŝteli, mensogi, murdi — sed estas vere, vi ankoraŭ ne konas la Unuan Ordonon, kaj ĉiuj aliaj baziĝas sur ĝi. Kaj se vi kalkulas ĉiujn vangofrapojn, kiujn vi ricevis pro la legado de Homero, vi devas konfesi, ke li kaŭzis al vi pli da sufero ol la Biblio iam faris. Sed por reveni al la temo, mi volas doni al vi amikan konsilon: ne parolu tiel frivole pri ĉi tiu afero. KREDU MIN, vi ne atingos klarecon en ĉi tiuj obskuraj aferoj sen ampleksa studado kaj malfacilaj luktoj. Vi volas solvi aferojn kun glaso en la mano, kiuj daŭris jarcentojn por la plej grandaj pensuloj provi malimpliki.

FILIPO.

Sed mia prudento diras al mi, ke —

KARLO.

Via racio ne ŝajnas tre fidinda, se juĝante laŭ la malsprita parolo, kiun vi ĵus faris. Ne pensu, ke paro da duonkreskintaj knaboj, kiuj ĵus eliris la lernejon, povus regi la mondon laŭ siaj kapricoj de la tago. Memoru la sorton de Phaeton — la knabo, kiu volis veturi la veturilon de la suno — atentu, por ke vi ne bruligu vin!

FILIPO.

Sed vi devas konfesi, ke reformado necesas, aŭ ĉu vi volas diri, ke ni restu sub la pezo de la jugo de la pastraro?

KARLO.

Vi pravas! Reformado necesas. Sed reformantoj kiel vi ne povos plenumi ion ajn — kaj estos reformado kun la tempo, kiam la mensoj maturiĝos.

FILIPO.

Sed la ritmo estas tiel malrapida! Niaj prauloj anka atendis, ke la hakilo falu — oni nur bezonis, ke iu kuraĝis kapti la ŝakton.

KARLO.

Eble vi ŝatus fari ĝin mem? Pri la subpremado de la pastraro — vi apenaŭ havas ion por plendi. Vi ofte fanfaronas, ke vi ne estis en la preĝejo dum du jaroj — kaj eĉ unu homo ne diris al vi pri tio. Sed estas tiuj, kiuj suferas pro premado, kaj oni devas helpi ilin — kaj la rimedoj estas klerismo kaj edukado. — Eble vi, kiu ŝajnas tiom avida al tiu reformado, volus fari ion por tiu afero. — Vi apena povas fariĝi pastro — vi estas ankoraŭ tro honesta homo por doni malveran ateston kaj esti pagita por disvastigi trompojn. Sed ĉu vi ekzemple ne povus pripensi fariĝi instruisto en bazlernejo? — En tiu pozicio, vi certe havus fekundan grundon por via bona volo dividi luminiĝon.

FILIPO.

Instruisto en bazlernejo? Mi? Ĉiu ajn el la strato povus fari tion! Cetere, mi estos advokato.

KARLO.

Kaj gardu la rajtojn de sendependuloj! Nun, nun, ĉio estas justa kaj bona! Sed ĉu vi ne pensas, ke vi povus kontribui al la efektivigo de tiu reformado plantante pli raciajn kaj praktikajn instruojn en la mensoj de la juna generacio?

FILIPO.

Ĉu vi pensas, ke mi forlasus mian brilan vojon por vipi farmknabojn por kelke da cent moneroj kaj eta terpeco, kiu povus doni kelkajn buŝelojn da terpomoj? Ne dankon!

KARLO.

Mi jam sciis tion! Vi certe povas paroli — sed agi —

AKSELO.

Nun aŭskultu, miaj amikoj, nun vi eksonas enuiga! Ni trinku glason kaj kantu kanton por foriri de ĉi tiuj tedaj rakontoj.

ERNSTO.

Mi konsentas! Mi vere komencas ekdormi, kaj... se vi ne estus kriinta tiel malĝoje, mi certe dormemus. Vi kverelas kiel bonorda viro! Saluton!

(Ili trinkas kaj ekkantas; intertempe alvenas Gustavo Frunk. Li haltas en la pordo momente.)

GUSTAVO.

Mi pardonpetas! Eble mi interrompas gajan kunvenon!

(Ĝenerala graveco).

ERNSTO (flanken).

Kia kadavro estas tio?

FILIPO (flanken).

Li aspektas kiel Lazaro, kiam li venis el la tombo.

AKSELO (flanken).

Li devas esti ministro de la evangelio — ili emas aspekti tiel.

KARLO (kiu alproksimiĝis al GUSTAVO)

Bonvenon, mia kara amiko! Estas bone revidi vin post tiel longa tempo disigita. Kiel vi povas pensi, ke vi ĝenas nin, vi antaŭe estis la animo mem de ĉiu gaja agado! Nun venu kaj trinku glason kun ni kaj gratulu kelkajn junajn kamaradojn al ilia unua diplomiĝo!

GUSTAVO (grave).

Mi dankas vin, sed mi neniam trinkas tiajn trinkaĵojn. Same, miaj karaj amikoj, mi deziras al vi prosperon, kaj la gracon de Dio al vi ĉiuj. (Varme premas iliajn manojn.)

AKSELO (flanken).

Tiu ŝajnas malbone infestita!

ERNSTO.

Ni komprenas, ke nia ĉeesto en ĉi tiu momento estas maloportuna por vi sinjoroj, tial — bonan nokton, Karlo! Via humila servisto!

(Ĉiuj foriras krom GUSTAVO kaj KARLO.)

GUSTAVO.

Kiuj estis tiuj junuloj, kiuj estis ĉi tie? Vi kutimis elekti vian kompanion pli zorge.

KARLO.

Nur kelkaj samlandanoj, kiuj trapasis siajn unuagradajn ekzamenojn kaj kiujn mi invitis ĉi tien. Sed mi ne komprenas kial vi demandas min pri tio?

GUSTAVO.

Vi ŝajne multe ŝanĝiĝis dum ĉi tiuj du jaroj, kiujn ni ne vidis unu la alian. Vi, kiu antaŭe estis tiel serioza, nun mi renkontas vin gastigante drinkadon kaj kantante profanajn kantojn de malpia enhavo.

KARLO.

Gustavo! Gustavo! Ĉu ĉi tio estas la reunuiĝo, kiun mi tiom longe atendis? Kio fariĝis pri vi, la gaja, malferma menso, gaja juna — mia fidela amiko kaj kamarado — kiu dum tiom da jaroj dividis kun mi ĉion dolĉan kaj malpezan! Via rigardo estas tiel obtuza, via vango palis — via frunto jam formis faldojn. Ne! Tiam rigardu min! Mi prenu vin en miajn brakojn, mia bona malnova amiko!

GUSTAVO (malvarme).

Granda ŝanĝiĝo ja okazis al mi, kaj mi laŭdas la Sinjoron, kiu malfermis miajn okulojn, kiam mi vagadis en la mallumo. Jes, Li estis gracia, kaj lasis min vidi miajn terurajn pekojn — Li frapis min per la malbeno de Sia leĝo, sed Li ankaŭ min sanigis, per la graco de Sia savo!

KARLO.

Ho mia! Ĉu vi devas esti malsana? Mia Gustavo, vi ne fartas bone. Viaj okuloj briletas aparte.

GUSTAVO.

Efektive, Dio estu laŭdata, mi ja fartas bone, sed vi, mia amiko, ŝajnas esti malsana — tre malsana! La infekto de peko afliktis vian animon! Vi paŝas sur maljustaj vojoj, Karlo!

KARLO.

Kiel vi scias tion?

GUSTAVO.

Mi povis tuj konstati, kiam mi eniris ĉi tien — sed mi esperas per la graco de Dio, ke mi kondukos vin sur la ĝustan vojon, kiu kondukas al vivo, kaj portos la perditan ŝafon en la brakoj de la paŝtisto. Ho Karlo, ĉu vi volas fariĝi infano de Dio?

KARLO.

Ĉu ni ne ĉiuj estas filoj de Dio? Ĉu ni ĉiuj ne havas la saman patron en la ĉielo? Mi konas vian respondon — sed nun aŭskultu min! Ankaŭ por mi lumiĝis la lumo de la vero... Vi scias, mi longe kaj vane serĉis la gracon kaj la internan pacon, kiun promesis mia religio. mi preĝis — ne al Dio — ĉar mi ne kuraĝis alproksimiĝi al li — sed al la filo de la ĉarpentisto el Nazaret, kiun mi faris Dio. Mi preĝis, ĉiutage kaj momenton por tiu ĉi ŝanĝo de menso, kiu nomiĝas la nova naskiĝo — Mi rezignis pri ĉiu vorta feliĉo — Mi rigardis ĉiun homon kiel perditan, kiu ne kredis je ĉiu letero de la Biblio. — Jes! Mi vere studis la sanktajn skribojn por trovi la iluminion, kiu kondukus min al la gloro de la kredo, sed mi trovis nur mallumon — terura mallumo, neniu gvida stelo por brili la plej etan radion de espero sur mian vunditan animon. Tiam fine, vekis dubon en ĉi tiuj instruoj, kiu promesis tiom multe sed donis tiom malmulte. Fajrero falis en mian animon — i kreskis kaj kreskis, is la flamoj formis gloran fajron — Mi atingis certecon kaj klarecon, kaj paco kaj elaĉeto prenis siajn lokojn en mia vundita koro.

Nun nova vivo komenciĝis por mi. La terura Jehovo, kiu eldiris siajn juĝojn de puno super la misfaroj de la patroj al la infanoj de la tria kaj kvara generacioj, nun transformiĝis al la amanta, milda patro, kiu sendis la plej amatan el siaj filoj por prediki iluminiĝon kaj pacon sur la Tero.

Kie iam la malsana fantazio vidis malamikon malanta ĉiu arbeto en la libera naturo, tie nun estis vivo kaj feliĉo — kaj la eta floro sendis sian oferon fumon sur la tronon de la Plejpotenculo.

Mi komencis trovi, ke la mondo ne estas tiel malbona, kiel oni diris — i ja estas la glora kreo de Dio — kaj certe Dio ne kreis sian mondon tiel malbona, ke ĝi devus esti malestimata kaj malamata. Kaj la krono de la kreo — homo, la bildo de Dio — kiel li estus prezentita! Sed tiam mi vidis tiom da afablaj agoj, tiom da bono kaj beleco inter la tuta malbono — tiam mi ne plu povis plori, tiam mia tuta animo ekĝeme leviĝis al Li, kiu faris la mondon tiel bela kaj bona.

GUSTAVO.

Vi estas perdita. — La veneno de malfideleco ŝteliris en vian koron — la Diablo kaptis vin en sia reto — vi malsaĝulo, kiu lasis vin blindigi de la lumo! Vi ne scias, ke la malbonulo elektis uzi la al vi tiel belan naturon por kapti vin. Vi malkonfesas la unu Filon de Dio, kaj pro tio vi neniam vidos la vizaĝon de Dio. — Jes! Aŭskultu kaj tremu de la juĝo de Dio: Foriru de mi, malbenitaj, al eterna flamo!

KARLO.

Tenu kaj ĉesu la blasfemon! Se vi estas servanto de Dio kaj parolas tiamaniere — kiel do estas la Dio, kiun vi adoras? Ĉu estas la mildaj instruoj de Jesuo el Nazareto pri paco kaj elaĉeto, kiujn vi ĵuris prediki — tiam en ĉi tiu momento vi nun faras malveran ateston! Ke ĉio, kio okazis inter ni du, estu forgesita! De nun ni estas malamikoj. Mi ne povas malami vin — sed la instruojn, kiujn vi predikas, kiuj sufokas la spiriton, mi malamas kaj devas batali kontraŭ ili. Sed mi volas svingi

honestajn armilojn, kiuj konvenas al iu, kiu ĵuris je la standardo de la sankta standardo de la lumo.
Iru! Niaj vojoj neniam kruciĝu, ĉar tiam devas esti — batalo!

GUSTAVO.

Vi ne povas esti konservita — sed mia fratino, kiun vi amas per via malpura amo, neniam estos via!
Almenaŭ ŝi estos savita!

KARLO.

Vi ne povas regi super ŝia mano, ĉar vi estas nur ŝia frato.

GUSTAVO.

Ja mi povas! Mi estas ŝia gardisto. Mi ne havas pliajn aferojn ĉi tie. Dio kompatu vian animon.
Adiaŭ! (Foriras.)

KARLO.

Li kutime ne mensogas. Ĉu vere estas do, ke mia destino dependas de li? Ho Sinjoro, ĉu vi postulas
ĉi tiun oferon por via afero? Nu, mi provos.

(Kambristino aperas kun letero.)

De Agda! (Legas.)

"Mia kara Karlo!

Onklo kaj onklino tiom rapidas, ke ambaŭ petis, ke mi skribu al vi. Vidu, la afero estas jena:
postmorgaŭ mia frato Gustavo venas ĉi tien al Sjövik, kaj ĉar ankaŭ Otto estas hejme, estus tiel
agrabla, se vi venus ĉi tien, por ke ni povu renkontiĝi ĉiuj samtempe. Eĉ pli agrable estu por vi, kiu
de du jaroj ne vidis Gustavo'n.

Via Agda."

Via Agda!

(Ĵetas sin sur la sofono.)

Ĉe Sjövik.

Pejzaĝo. Dekstre kampara domo, ekster kiu estas starigita tablo.

LARSSON kaj SINJORINO LARSSON ĉe la tablo.

LARSSON.

Nun, mia Ameli, kion vi diras pri Gustavo ne volas aprobi la kuniĝon de Agda kaj Karlo?

SINJORINO LARSSON.

Pri tio mi tute nenion diras! Sciu, mi ĉiam pensis, ke tiu knabino estis malpli ol taŭga por la tombo
Karlo, kiu neniam faras ion krom legi librojn.

LARSSON.

Ja, sed mi pensas, ke ŝi same ŝatas lin.

SINJORINO LARSSON.

Mi dubas pri tio, ĉar ili faris nenion krom kvereli, kaj li estas tro neeltenebla kiam li komencas sian filozofion aŭ teologion, kiel ajn li nomas ĝin. Ne — Mi laudas Oton, nun tio estas rapida kaj kapabla knabo — kaj tiam kiel belaspekta li aspektas estas nova uniformo! Ili farus belan paron, ili farus!

LARSSON.

Bone bone! Ni devos klopodi konvinki ŝin pri tio, se ne estus damaĝe, konsiderante ŝian doton. Sed ĉu vi aŭdis pri la vera kialo malantaŭ la malamika rilato inter Gustavo kaj Karlo, ili antaŭe estis la plej bonaj amikoj?

SINJORINO LARSSON.

Mi ne estas tute certa, kiel ĉio okazis, sed mi aŭdas, ke ili terure kondukis tiun tagon, kiam ili alvenis — kaj mi pensas, ke estis disputo pri religio. Vi scias, kiel estas Karlo, kiam li eniras tiun temon. En aliaj aspektoj li estas sufiĉe afabla kaj bonhumora, sed se oni eĉ tuŝas tiun ŝnuron, li tute ekscitiĝas kaj forgesas tion, kion li ŝuldas al siaj gepatroj. Estas sufiĉe strange, kiom da malboneco tiu filozofio kaŭzis en la mondo. Post esti en Upsalo dum nur unu semestro, iliaj mensoj estas ĉiuj torditaj kaj ili ne kredas je la vorto de Dio aŭ io alia. Vidu, tio estas la sekvo de tro legado!

LARSSON.

Jes, tiuj junuloj estas teruraj nuntempe. En mia epoko, aferoj estis malsamaj, mi rakontos al vi! Sed mi ne scias kio okazas kun Karlo — oni diras, ke li fariĝis liberpensulo, mi aŭdas — kaj tio estus terure. Homo sen religio kaj Dio — kio el tio elirus? Sed mi parolos prudenton pri li, ni vidu ĉu tio povas helpi.

(La laborestro alvenas.)

LA LABORESTRO.

Bonan vesperon, sinjoro!

LARSSON.

Bonan vesperon! Nun kiel venas la fojno? Ĉu la kamparanoj ĝuste faris sian tagan laboron?

LA LABORESTRO.

Ja ili havas! Sed la edzino de Patro en la Marĉo malsaniĝis, do ŝi ne povis helpi pri la rastilo.

LARSSON.

Nu, ŝi estis malsana dum la tuta somero, kaj ankaŭ Anders ofte malbonfartas, do li ne multe utilas. Mi pensis pri lasi ilin translokiĝi, ĉar mi ne povas havi homojn, kiuj ne kapablas labori — ke vi devas kompreni!

LA LABORESTRO.

Jes, sed Anders plantis rikoltojn ĉe la kultivaĵo, kiu ĵus estis dezerto kiam li venis ĉi tien, do estus damaĝe devigi lin forlasi tion nun —

LARSSON.

Mi ne povas helpi tion. Mi vere ne povas permesi al mi gastigi almozon en mia bieno. Kapablaj laboristoj estas tio, kion mi volas, kaj ili ja estas taŭge pagataj pro sia laboro.

LA LABORESTRO.

Sed mi diras al vi, sinjoro, mi opinias, ke estas malbone lasi unue lasi malriĉulon eluzi sin en via servo, poste elĵeti lin kiam li maljuniĝos.

LARSSON.

Kaj ke vi kuraĝas diri al mi rekte al mia vizaĝo?

LA LABORESTRO.

Jes, mi kuraĝas, kaj mi aldonas, ke estas mizera afero por kristano — eĉ tiu hundo de turko ne faras tion al sia popolo!

LARSSON.

Gardu vin, maljuna domhundo, ke mi ankaŭ ne forkuras vin. — Por montri, ke mi estas homo de mia vorto, vi iru tuj diri al Anders, ke li elmoviĝos antaŭ ĉi tiu venonta aŭtuno. Nun do! Rapidu, aŭ mi montros al vi ion aŭ du!

LA LABORESTRO (al si mem).

Kaj ili supozeble estas kristanaj homoj, tiuj homoj! (Foriras.)

AGDA (alvenas).

Bonan vesperon, onklo! Mia, vi aspektas malbona. Kio okazis?

LARSSON.

Nenio, mia infano, nenio.

AGDA.

Nun vi trompas, onklo.

SINJORINO LARSSON.

Lasu lin, Agda! Mia kompatinda edzo havas tiom da problemoj kun siaj dungitoj; ne estas facile provi helpi ĉiujn.

AGDA.

Bonvolu, onklino! Vi ne devas nei tion, kion mi nun demandas — Mi tuj demandis onklon unue — sed nun vi diras, ke li havas tiom da por fari.

SINJORINO LARSSON.

Nun, do, kion vi volas, mia infano?

AGDA.

Nu, komprenu, onklino, mi ĵus venis de Patro en la Marĉo; lia edzino estas tiel grave malsana.

LARSSON (flanken).

Damnu ĝin! Ankaŭ ŝi! (marŝas supren.)

AGDA.

Kaj mi volis demandi al onklino, ke Anders estu malŝarĝita de kelktaga laboro, por ke li povu prizorgi sian propran bienan terpecon.

SINJORINO LARSSON.

Mia knabino! Vi ne zorgu pri tio; Mi certas, ke onklo zorgos pri tio — vi vidas, dompatron kiel li estas malfacile trovebla.

AGDA.

Tiam, ĉu vi faros ion por ili?

SINJORINO LARSSON.

Ni ĵus parolis kun la laborestro pri tio —

AGDA (kisas ŝin).

Onklino estas tiel afabla! Mi estis certa, tiu onklino volus helpi tiujn malriĉulojn.

SINJORINO LARSSON (memkonscia).

Ŝi estas neeltenebla kun sia petado — ni povus esti ruinigitaj tiel, longtempe! Kaj se ne estus la doto — tiam — Sed rigardu, venas Otto! (OTTO, vestita por ĉasado, alproksimiĝas de la fono) Bonan vesperon mia dolĉa knabo! — Ho mia, kion vi havas?

OTTO (malfermas sian saketon).

Du grizaj turdoj kaj unu fringo, kara patrino!

AGDA.

Eŭ! Vi estas malbona, kiu havas la koron mortigi miajn birdetojn, kiuj kantas tiel bele! Tio ne estas agrabla de vi, Otto!

LARSSON.

Vi ne tretis la rikoltojn en miaj kampoj, ĉu?

OTTO.

Ne, mi ne faris, sed mi devis turniĝi trans la grandan herbejon por alproksimiĝi al la ĉirkaŭaĵo por ĉi tiu kampveturo.

LARSSON.

Otto! Ĉu mi ne malpermesis -

SINJORINO LARSSON.

Nun, mia kara, ne koleru kontraŭ li pro tio. Estis nur por alporti al ni iom da ĝojo, ke li mem kuris laca kaj ŝvita. Mia kompatinda knabo, vi aspektas elĉerpita!

OTTO.

Ne! Mi ne estas tiel kompatinda kiel vi ŝajnas pensi. Vi devus vidi min kiam mi estis ĉe Karlberg! Sed paĉjo! Vi ne aspektu, kvazaŭ la sep jaroj de malsato furiozis sur via bieno. Venu nun! (Karesadas Larsson.)

LARSSON.

Kara Dio, oni simple ne povas koleri tiun knabon! Sed vi ne devas ĉirkaŭkuri en miaj nefalĉitaj herbejoj — ĉu vi komprenas?

OTTO.

Je Dio jes! — Sed nun, mi salutu vin, kara Agda! Mi preskaŭ forgesis pri tio! (Kisas ŝin.)

AGDA.

Otto! Ne konduki tiel senĝene kontraŭ mi! Mi ne ŝatas tion!

SINJORINO LARSSON.

Ho mia! Kian tumulton ŝi faras! Timis sian propran kuzon, ĉu? Sed kie povus esti Karlo? Vi ne vidis lin, ĉu, Otto?

OTTO.

Ne! Mi vere havas aliajn aferojn por fari ol gregigi mian grandan fraton. Sed demandu Agda, ŝi kutime kontrolas lian restadejon.

(La poŝtportisto venas kun sako.)

LARSSON.

Jen venas la novaĵoj. Neniu leteroj, nur gazetoj! Nun ni vidu, kiun ni havu kiel pastro post tiu maljunulo Lindgren, kiu iris al siaj prapatroj. (Foliumas la gazeton) Ho! Kara Dio, kiel gaje — Gustavo estis nomumita! Rigardu! Rigardu!

SINJORINO LARSSON.

Ho, kiel mirinda! Tiam li restos ĉi tie!

AGDA.

Jes — tio ja estas surprizo.

LARSSON.

Sed kiu estos lerneja instruisto? Neniu kandidatoj! Ne ne! Tio estas magra, mi diru al vi!

KARLO (alvenas kun libro sub la brako).

SINJORINO LARSSON.

Nun, jen venas Karlo.

KARLO.

Bonan vesperon! Mi vidas, ke vi kunvenis ĉi tie, ĉiuj kune.

LARSSON.

Kie vi estis? Ekstere en la arbaro, rigardante la arbojn, mi atendas. Sed kia libro estas, kiun vi ĉiam ĉasas? Mi vidu!

KARLO.

Ĉu vi vere volas scii tion, patro?

LARSSON.

Jes.

KARLO.

Parker.

OTTO.

Damne, kiajn enuajn librojn vi kunportas al la kamparo! Mi lasos vin prunti kelkajn francajn romanojn de mi.

LARSSON.

Parker! Do vi legas tiun herezulon; gardu vin, mia filo, kontraŭ la falsaj profetoj!

KARLO.

Ĉu vi legis ĉi tiun libron, paĉjo?

LARSSON.

Dio, ne! Mi estas tro bona kristano por fari tion!

KARLO.

Do kiel vi scias, ke ĝi estas tiel danĝera, paĉjo?

LARSSON.

Nu, vi vidas, Vallin, la antaŭa lerneja instruisto, kiu, kiel vi scias, ne estis tute pura en sia kredo, iam proponis, ke la paroĥo akiru ĝin al la biblioteko, sed tiam la pastro diris: Ĉesu! kaj faris al li sufiĉe prelegon pro tio!

KARLO.

Tiam mi supozas, ke ankaŭ la pastro ne legis ĝin?

LARSSON.

La pastro? Ne, mi ne pensus tiel — sed vi emas ĉiam kvereli kaj kaŭzi ĉagrenon ĉiufoje kiam vi venas hejmen.

KARLO.

Ĉu vi volas aŭdi, kion ĝi diras sur la titolpaĝo de ĉi tiu kurioza libro? Eble ĝi meritas esti atentata: "Se ofendo eliras el la Vero, pli bone estas, ke la ofendo venu, ol la Vero estu kaŝita."

SINJORINO LARSSON.

Ĉu vi aŭdas, kion li diras, Agda!

LARSSON.

Fakte! Vi fariĝis deca lastatempe, ĉu vi pensas? Ĉu vi ne kredas, ke mi aŭdis, kian vivon vi kondukas en Upsalo? Sed tio okazas kiam vi forĵetas vian religion.

KARLO.

Kiu diris, ke mi faris tion?

LARSSON.

Nu, Gustavo povas paroli pri ĝi, li povas! — Ĉu vi memoras la vesperon, kiam li venis viziti vin? — Tre rakedo vi faris! Anstataŭ studi, vi havis amason da studentoj en via ĉambro, trinkantaj punŝon kaj blekante kvazaŭ en iu misa drinkejo.

AGDA (malrapide al Karlo).

Diru, ke ĝi ne estas vera, kaj mi kredos vin.

KARLO.

Estas vere, ke ni kantis kaj trinkis kelkajn glasojn — sed mi vidas nenian eraron en tio, kiam —

AGDA.

Ho, mia Dio!

SINJORINO LARSSON.

Ja bela vidaĵo! Sidi ĉirkaŭe kantante kaj trinkante Punsch anstataŭ studi! Kiu supozus, ke vi vivus tian vivon? Kaj vi ne hontas konfesi —

OTTO.

Kio diable estas la tumulto pri kelkaj glasoj da Punsch? Ne kvazaŭ li faris nenion krom sidi, trinkante, ĉu ne? Bah! — Vi devintus vidi kiel la aferoj estis, kiam mi estis ĉe Karlberg!

LARSSON.

Silentu, Otto! Kaj mi aŭdas, ke vi ne iras al preĝejo, kaj vi neas nian Savanton kaj la Bibliion, eĉ Dion mem!

KARLO.

Tio ne estas vera, patro. Mi ne neas Dion.

LARSSON.

Sed vi ne havas religion.

KARLO.

Kiel vi scias tion?

LARSSON.

Kara Dio! Vi neniam eniras la domon de la Sinjoro kaj neniam legas la Vorton de Dio, kaj tiu, kiu ne faras tion, li ne havas religion.

KARLO.

Mia Dio ne loĝas en ŝtonaj domoj, konstruitaj de homaj manoj.

LARSSON.

Sed kiel nomiĝas via religio? Ĉu vi almenaŭ ne apartenas al iu sekto?

KARLO.

Mi konfesas la religion de vero kaj amo.

LARSSON.

Pri tiu religio mi neniam aŭdis. Kaj vi intencas fariĝi pastro?

KARLO.

Ne, patro. Tion mi forigis de mia menso.

SINJORINO LARSSON.

Ĉu vi aŭskultus tion! Kaj mi atendis dum tiom da jaroj por aŭdi vin prediki! Ĝi estis vere la sola ĝojo, kiun mi esperis de vi. — Ve, vi nur kaŭzas al via patrino malĝojon!

KARLO.

Mia konscienco malpermesas al mi prediki instruojn, kiujn mi ne povas konfesi al mi mem.

LARSSON.

Nun, nu! Ke vi pravas pri — oni ne disfaldu.

SINJORINO LARSSON.

Ve, mia Dio! Vi forlasis vian infanan kredon! Vi forgesis la preĝojn, kiujn mi instruis al vi! Karlo vi estas mia infano de malĝojo.

KARLO.

Oni ne povas ĉiam esti infano, panjo kara, kaj la viro ne pensas kiel la infano. — La spirito devas esti firma! En senfina evoluo — stagnado estas morto!

LARSSON.

Bah! Tia parolado estas nur amaso da fako intencita soni erudicia al ni neklera, mi certas. Mi ne volas ne plu aŭdi pri ĝi. Sed diru al mi — kion vi planas fari nun? Mi certe ne intencas elspezi por vi pli ol mi jam faris, kiam mi aŭdas, kiel vi uzas vian tempon en Upsalo. — Vi devas pensi pri provizi por vi mem. — Otto jam estas ekstere en la mondo kaj laboras por gajni sian fortikaĵon.

SINJORINO LARSSON.

Fakte! Rigardu Otto — li fierigas siajn gepatrojn! — Mia kompatinda knabo, vi devis multe labori ĉe la kunveno ĉi-printempe!

KARLO.

Mia patro! Mi jam pensis pri trovi dungadon, kaj mi kredas, ke mi jam estis asignita al la posteno, kiun mi petis.

LARSSON.

Nun, tio estas bone aŭdi! Sed kio do ĝi estas? Ĉu mi povas helpi per rekomendo aŭ tia —

KARLO.

Vi ja povas, ĉar mi kandidatiĝis por la vaka posteno de lerneja instruisto ĉi tie en la paroĥo.

OTTO.

Vi estos bazlerneja instruisto, vi, kun tia riĉa patro, kaj frato, kiu estas leŭtenanto? Ne, mi diras!

LARSSON.

Vi ne povas esti serioza! Mi neniam permesos, ke mia filo estos unu el tiuj kultivistoj. "La filo de la riĉa fandejposedanto Larsson ricevas sian panon de la paroĥo", ili diros. Ne! Ĝi ne okazos!

KARLO.

Honeste gajnita pano estas pli facile manĝebla ol tiu, kiun vi prenas per avida mano. Sed ne por la pano mi serĉas ĉi tiun pozicion — ĝi estos magra, mi scias. Sed ĉar mi ne povos diri la vortojn de vero al la homoj en la pozicio kiel la paroĥinstruisto, mi volas planti tion, kio estas ĝusta en la malfermaj mensoj de la infanoj, kaj instrui al ili timon de Dio kaj tradicio.

LARSSON.

Vi parolas pri timo al Dio kaj tradicioj — vi, estante tiel malpia! Gardu vin kontraŭ hipokriteco, sed ni ne parolos pli pri la afero. — Mi esperas, ke vi rekonsciĝos!

SINJORINO LARSSON.

Nun, nun! Mi eniros por gladi blankajn koltukojn por tiuj el vi, kiuj morgaŭ aŭdos la Skribon.

LARSSON.

Tio estas vera. — Vi iras, Karlo, ĉu ne?

KARLO.

Ne, patro.

LARSSON.

Kio? Ĉu vi volas, ke mi montru min en la paroĥo kiel tiu, kiu edukas siajn infanojn kiel paganojn?

KARLO.

Pli bone tio, ol ludi sanktulon. Malsimileco estas abomenaĵo por la Sinjoro. Vi ĵus parolis pri via malŝato al hipokriteco, kaj nun vi volas, ke mi akompanu vin kaj antaŭ la altaro faru konfeson, kiu devas esti mensogo en mia buŝo! Se mi farus tion, vi vere havus kialon malestimi min.

LARSSON.

Sed kion diros la popolo?

SINJORINO LARSSON.

Jes, kion ili diros! Ili vidis nin dum tiom da jaroj, en ĉi tiu dimanĉo en la tempo de falĉado, por iri al la Skribo, kaj vi ne estas kun ni, kvankam oni scias, ke vi revenis hejmen la lastajn tagojn. Rigardu Otto — li faras, kiel lia patrino petas, li faras. — Vi venas, ĉu, Otto?

OTTO.

Kompreneble, kara patrino! (flanken) Damne! Mi volis iri ĉasi morgaŭ — sed por kio ĝi valoras — Mi renkontos la knabinojn el Häringe ĉe la preĝejo!

LARSSON.

Nu, Karlo?

KARLO.

Vi aŭdis miajn kialojn.

LARSSON.

Sendankema estaĵo!

(Ĉiuj foriras krom Karlo kaj Otto.)

OTTO.

Kial diable vi kverelas kun la maljunulo! KREDU min, mi ne trovas tiel diable amuze sidi enfermita sur benko la tutan dian matenon kaj atendi tiel longe la tagmezajn manĝojn — kaj irkau poste aspektante pia — sed tamen, ion vi devus fari por viaj gepatroj!

KARLO.

Sed ĉu oni devojiĝu de sia konvinko pro siaj gepatroj? Estas skribite, ke vi devas obei Dion pli ol homoj.

OTTO.

Ĉu vi aŭdis la Diablon citi la Bibliion? Tiel sonas, kiam vi, kiu ne kredas je ĝi, eltiras Biblian citaĵon. Sed ĉu vi vere estas tia pagano, kiel oni diras?

KARLO.

Eble mi estas malpli pagano ol vi.

OTTO.

Sed vi neniam tuŝas la Bibliion aŭ himnaron — almenaŭ tion mi faras, kiam mi iras al la preĝejo. — Kaj, komprenu, oni devus havi ian religion, mi pensas, ĉar, sciu, kiam oni iam mortos. —

KARLO.

Tiam estas bone havi vian himnaron ĉemane, ĉu vi volas diri? Mi diru al vi, ke mi ne tenas mian religion en tirkesto kaj elprenas ĝin nur kiam mi bezonas ĝin. Vidu, jen, (metas manon sur lian bruston) jen kie mi tenas mian religion — kaj tie, en la arbaro, sub la malfermita ĉielo de Dio, estas kie mi havas mian preĝejon.

OTTO.

Vi ne provas diri al mi, ke vi preĝas aŭ kantas himnojn tie en la arbaro... Sed mi certas, ke ni povas elpensi ion pli amuzan por paroli. Mi aŭdas, ke vi amuziĝis en Upsalo. Ke vi ĉiuj havis iom da Punsch kaj kantis kelkajn kantojn estis diable taŭga afero por fari, kaj kolerema de la maljunulo por fari tumulton. Diru al mi, ĉu estis multaj belaj knabinoj en Upsalo?

KARLO.

Mi neniam havis la tempon por ekscii. Cetere, mi pensas, ke vi elektis plej malkonvenajn temojn pri kiuj paroli, konsiderante ke vi iros al la komuneco morgaŭ. Pli bone, ke vi eniru kaj serĉu vian religion — aŭ himnaro, kiel vi nomas ĝin — kaj ekzerciĝi aspekti pia ĝis morgaŭ. Eble, rezultas, vi ne havas himnaron?

OTTO (memkonscia).

Certe mi havas — sed estas vera —

KARLO.

Vi ne vidis ĝin delonge. Nu, vi povas prunti la mian, se vi volas.

OTTO.

La via? Ĉu vi havas himnaron?

KARLO.

Jes, certe mi havas! Estas multaj belaj kantoj en ĝi, kiujn mi ofte legas.

OTTO.

mi vidas! (flanken) Eble li ne estas tiel terura kiel mi pensis. (Eniras.)

(Dum la posta parto de la konversacio, la ĉielo fariĝis pli malhela kaj la luno leviĝis.)

KARLO (sola).

Mia kompatinda ŝafido, kiu estos oferita al avideco kaj malmolestemo! — Sed ne — i estas tro bona por esti oferita — ŝi devas esti savita; — sed kio se ŝi ŝanceliĝas? Ŝi ankoraŭ estas engreftita en sia infana kredo, kaj se ŝi, en la momento de atako, anstataŭ subteni min, malsukcesus, tiam mia tuta laboro estus vana. — Tial mi devas unue testi ŝin. Ĉu ŝi pretas forlasi ĉion kaj sekvi min al

vivo plena de bataloj kaj senigo, rezigni al si la lukson, kiun ŝia riĉeco povas doni al ŝi, sed kiu malfortigas la volon kaj obtuzas la menson, kaj ĉu ŝi povas deŝiri sin de la profundradikaj antaŭjuĝoj kaj miskredo, en kiuj ŝi estis lulita — tiam estos tiel!

AGDA (eliras el la domo).

Karlo, ĉu vi estas ĉi tie? Mi serĉis, ke vi parolu kelkajn vortojn kun vi.

KARLO.

Kion vi do volus diri al mi?

AGDA.

Ĉu veras tio, kion oni diris pri vi, Karlo?

KARLO.

Kion vi pensas?

AGDA.

Ve! Mi vere ne scias kion kredi. Gustavo kutime ne estas tiu, kiu mensogas, kaj vi mem konfesis partojn de ĝi?

KARLO.

Do vi dubas pri mi? Vi opinias, ke mi estas — deprava junulo?

AGDA.

Ve, ne! Kompreneble mi ne — sed —

KARLO.

Vi ankoraŭ pensas, ke mi rompis la promeson, kiun mi donis al vi, kiam mi kiel studento unuafoje forlasis la hejmon por komenci miajn studojn en Upsalo. Agda, doloras min aŭdi ĉi tiun nekredemon de vi, kiam vi estis tiu, kiu ŝirmis min kontraŭ multaj el la tentoj, al kiuj mi estis elmetita, — vi, kiu instigis min labori! Mi sidis sole en miaj ĉambroj dum multaj noktoj, ĉe la lumo, legante, ĝis la dormo minacis venki min, mi aŭdis la gajan kaj ĝojan kantadon de miaj kamaradoj, allogante min eliri kaj aliĝi al ilia feliĉa societado, — sed poste mi ŝteliris al mia tirkesto kaj elprenis vian bildon, kaj metis ĝin antaŭ mi sur mian skribotablon, kaj vi rigardis min per via milda rigardo — tiam mi forgesis ĉion — tiam la sirenkanto silentiĝis, kaj mia laboro daŭris kun hasto, ĝis la tagiĝo komencis paligi la lumon de la lampo. — Do! Nun mi estas proksima al mia celo kaj ĝi moviĝas pli for. — Kion do mi zorgas pri la minacoj de via frato, dum vi ne forlasos min, — sed tiam . . .

AGDA.

Karlo! Ne parolu tiel — Mi neniam forlasos vin. — Mi kredas vin, kiam vi diras, ke vi vivis ĝuste kiel deca junulo, mi kredas, ĉar vi tion diris; sed por kio tio utilas, se vi forlasis vian Dion? Diru al mi, Karlo? Ĉu vi ne plu kredas je Dio?

KARLO.

Dolĉa knabino! Ĉu vi povas pensi pri homo, kiu ne povas imagi Dion — i povas nomi Lin Jehovo — la granda Spirito — Destino — Providenco — aŭ kion ajn vi volas? La nomo nenion ŝanĝas. Nur rigardu ĉirkaŭ vi — jen, en la kvieto de la nokto, kiam oni vidas la klaran stelplenan ielon super la malhela abia arbaro, — ĉu vi ne demandas: kiu kreis ĉion ĉi? Ĉu via penso ne iras al la origino de ĉia beleco? Kaj kiam vi parolas al mi la vortojn de amo per via milda vo — kiel plena de amo mi ne

devas imagi la originon mem de amo! Li ne povis esti tiel kruela kaj jxeti la homaron en malespero kaj poste lasi sian propran elektitan filon esti oferita! Ne, ne povas esti tiel!

AGDA.

Karlo, kiam vi tiel parolas, mi ne povas kredi, ke vi estas tiel malpia, kiel oni diras, kaj mi kredas, ke mi aŭdas la voĉojn de vero kaj amo paroli per vi; kaj tamen — vi neniam iras en la domon de Dio?

KARLO.

Agda! Sekvu min en la arbaron kaj aŭskultu la solenajn psalmojn de la abioj, kiam ili laŭte ŝvebas himnon al la Ĉiopova, aŭ kiam kvietaj spirititaj voĉoj ŝajnas flustri pri amo, paco kaj pardono, kaj la ĥoroj de la birdoj kuniĝas en — ĉu la menso ne leviĝas ĝis la blua arko, kie ni povas ekvidi la ĉielajn loĝejojn — ĉu la koro ne pleniĝas de emocioj, pli puraj ol tiuj, kiujn la predikisto povas iam eksciti, ene de la malgaja eklezio kaj kun liaj minacoj kaj la eluzitaj, seninspiraj kantoj de la eklezio? Ĉu ĉi tio ne estas servo, kie mi sentas, ke mi estas pli proksima al Dio, ol mi iam povus fari sub la premo de la ĉiutagaj etaj taskoj kaj zorgoj?

AGDA.

Efektive, jes! Vi scias, Karlo — sed mi diras tion nur al vi — Mi ĉiam sentas min tiel kortuŝita, kiam mi sidas la tutan dimanĉan matenon enfermita en la malnova preĝejo kun ĝiaj malhelaj malsekaj muroj, kaj aŭskultante la senfinajn preĝojn kaj psalmojn, kiujn mi aŭdis ekde mi infanaĝo, kaj kiujn mi neniam ĝuste komprenis. Sed tuj kiam mi eliras kaj povas vidi la bluan ĉielon kaj la verdajn arbojn, mi pleniĝas de feliĉo kaj ĝojo. Sed, Karlo, kio fariĝos kun ni en la vivo post ĉi tiu? Estas terura penso.

KARLO.

Ĉu vi pensas, ke la Eterno ĵetis nin sur ĉi tiun eta planedon por ke nia sorto por eterneco estu decidita surbaze de nur kelkaj jaroj? - Ne ne! Ĉu vi povas vidi tiun steleton tie tuj super la rando de la arbaro — kiel afable ĝi mansvingas al ni? Eble ĝia sola celo estas provizi al ni sian malfortan lumon? Ĉu ne povus ekzisti ankaŭ ĉielaj estaĵoj tie, kaj ĉu estus tiel nesondebla, ke ni iam povus atingi tien por vivi vivon sur pli alta ebena, kaj dum tiu tempo pli kaj pli puriĝi de niaj sentoj kiuj trenas nin malsupren en la polvon — kaj veni pli kaj pli proksimen al Dio? Vi ridetas, Agda! Nu — ĉi tio estas nur mia persona konvinko, kaj ĝi ĝojigas min.

AGDA.

Sed vi do kredas, ke ne ekzistas punoj por la malbonaj agoj, kiujn ni faras, nek rekompenco por la bonaj agoj?

KARLO.

Jes, ĉi tie estas Ĉielo kaj Infero. (metas la manon sur lian bruston.) Ĉu vi sentis, kiel ĉi tiu koreto ŝrumpas de maltrankvilo, kiam vi faris ion maljustan? — Ĉu tio ne sufiĉas de Infero! Kaj ĉu vi sentis, kiel ĝi batas pro ĝojo, kiam vi faris noblan agon? — Estas gusto de la Ĉielo!

AGDA.

Ve, Karlo! Karlo! Vi parolas tiel, ke mi preskaŭ komencas dubi pri mia infana kredo. Efektive, ĝi ŝajnas al mi tiel malluma, kun siaj mornaj instruoj pri nebenita eterneco — ĝi malpermesas al mi ligiĝi al io monda. Mi ne rajtas ami miajn florojn kaj birdojn — Mi ne rajtas ami vin?

KARLO.

Jes, Agda, vi povas! Kaj vi estos mia bona anĝelo, kiu donas al mi forton en la lukto, kaj kiu konsolas min en mia ĉagreno.

AGDA.

Sed mia frato malpermesis —

KARLO.

Ve! Kiu li estas por decidi pri nia sorto? — Se nur vi volas, ni povas defii lin. — Diru al mi, Agda, ĉu vi forlasos ĉion kaj sekvos en la batalon?

AGDA.

Se mi volas? Vi scias, ke mi faras! Sed — forlasi ĉion? Ankaŭ mia kredo?

KARLO.

Jes — ĉio!

AGDA.

Forlasu mian kredon — mia Savanto, tiun, kiun mia patrino instruis al mi ami, kaj kiun mi, en la lastaj momentoj de ŝia vivo, promesis neniam rezigni? Vi petas tro multe. Ve, mi sentas al mi mankas la forto por fari ĝin!

KARLO.

Nun — aŭ neniam.

GUSTAVO (venas el la arbaro).

Neniam! Foriru, Satano! Vi volas aĉeti ŝian animon, sed vi ne sukcesos! La Sinjoro sendis min kiel vian anĝelon por savi vin, mia fratino, en la momento mem en la momento en kiu via animo estis sub la kompatado de la ĵeto de ĵetkubo!

KARLO.

Li estas freneza. Ne aŭskultu lin! Agda, respondu al mi — ĉu vi memvole volas sekvi min?

GUSTAVO.

Mia fratino, vi staras ĉe la vojkruciĝo, la bonaj kaj malbonaj potencoj luktas por via animo — kiel vi povas heziti en via elekto, kiam vi scias, ke via beno en eterneco estos decidita de via respondo? — Konsideru ĉi tion: vi neniam plu vidos vian patrinon, kiu eĉ en la momento mem de ŝia morto petegis vin, ke vi ne forlasu la Dion de via infanaĝo, — kaj nun vi volas forlasi lin kaj vian Savanton, kiu suferis kaj mortis sur la kruco por vi, kaj foriri kun ĉi tiu perdita kreitaĵo, kiu neniam vidos la vizaĝon de Dio! Timu almenaŭ la terurajn punojn de la Sinjoro, se vi ne volas atenti lian aman vokon!

KARLO.

Agda! Nur respondo — Mi demandas vin.

AGDA.

Ho, mia patrino! Mia patrino! Ne — Mi ne povas sekvi vin.

GUSTAF (kiu prenis Agdan en siaj brakoj).

Gloru Dion, kiu donis al mi venkon! Nun estas ĝojo en la Ĉielo, kiam pekulo pentas kaj kredas. "Kvankam viaj pekoj estas kiel skarlatado, ili estos kiel neĝo", diras la Eternulo! Sed por vi, kiu malŝatis la gracon de Dio, por vi ne ekzistas savo! (Foriras.)

KARLO (sola).

Ĉio malaperis. — La dolĉa sonĝo de mia juneco malaperis. Ŝi estis tro malforta — eble mi ankau demandis tro multe — ŝi estas virino. — Sed mi dankas Dion, ke ĉi tiu lukto finiĝis. La lasta ligo, kiu ankoraŭ tenis min ligita, estas rompita. Nun mi staras sola en la batalo, sed la Eternulo estas mia ŝildo.

Ĉe la lernejestro-loĝejo.

Ĉambro, malbone meblita. Fenestro dekstre de la pordo ĉe la malantaŭo de la scenejo, birdokaĝo pendanta en la fenestro. Maldekstre, pli proksime al la fronto de la scenejo, skribotablo kun paperoj kaj libroj, kaj similaj.

Patro en la marĉo (sidanta sur seĝo apud la pordo).

KERSTI (la mastrumistino, eniras de malantaŭe, portante korbon).

Jen, nun, Anders — iom da manĝaĵo, kaj medikamento por la maljunulino kiel kutime. La lernejestro estas tre afabla, kiu lasas vin veni ĉi tien ĉiutage kun via korbo.

PATRO EN LA MARĈO.

Fakte! Ke li estas, kaj Dio lin benu pro tio! Sed (gratas lian kapon) — Mi ne scias kio okazas al li.

KERSTI.

Kion vi diras? Ĉu ne estas honeste gajnita, kion li donas al vi?

PATRO EN LA MARĈO.

Ho Sinjoro, jes — Mi certas, ke tio estas, sed tamen, estas domaĝe, ke — tiel bona kaj afabla kiel li estas, ke li estu, nu — stranga, kiel li estas.

KERSTI.

Kia sensencaĵo estas tio, kion vi diras! Gardu vin malbone paroli pri via bonfaranto!

PATRO EN LA MARĈO.

Nun, mi ne estas tiu, kiu kalumnias homojn, sed vi vidas, kelkaj homoj diras —

KERSTI.

Kion ili diras?

PATRO EN LA MARĈO (duone silenta).

Vi vidas — oni diras, ke li estas pagano.

KERSTI.

Pagano? Ĉu vi estas freneza? Kiu povus esti tiel peka por diri tian aferon? Kaj ke vi kredas tion kvankam la lernejestro helpis vin, kiam la proprietulo devigis vin elmoviĝi el via kamparo!

PATRO EN LA MARĈO.

Jes, tion li faris, kompreneble — Sed ili diras, ke la helpo ne estas beno, kiam ĝi estas donita de senpieda homo.

KERSTI.

Anders! Anders! Vi estas sendanka estaĵo!

PATRO EN LA MARĈO.

Ne — Mi tute ne estas sendanka. Sed oni diras, ke li havas libron (proksimiĝas al la tablo) kiu metis tiun tutan frenezon en lian kapon. Vidu, jen, tiu kun la ruĝaj kovriloj, kiun li ĉiam kunportas kien ajn li iras. Se mi nur kuraĝus — Mi bruligus ĝin por savi lian kompatindan animon. (Intencas preni la libron. Kersti rekaptas la libron de li; li elkuras.)

KERSTI.

Ĉu vi estas freneza? Ĉu vi ne volas vian korbon?

PATRO EN LA MARĈO.

Ne! Dio kompatu! (Foriras.)

KERSTI.

Kara Sinjoro! Estas terure, kiel superstiĉaj homoj ankoraŭ estas! Kaj ili ĉiuj volas atingi mian kompatindan lernejestron — li, kiu helpas ĉiujn mizerulojn. Sed kulpas la pastro, kaj neniu alia, ĉar li ne povas elteni lin en ajnaj kondiĉoj. Ni vidos, kiel ĉi tio finiĝos! (Foriras.)

KARLO (eniras).

La laboro estis pli malfacila ol mi pensis, aŭ eble mia forto tro malforta; almenaŭ, ne mankis volo. Sed kiam oni staras sola kontraŭ tiom da malamikoj kaj iu kiel Gustavo ĉe la fronto, kiu ne estas pelata de la ideo, por kiu li batalas, sed pro la fanatikeco, kiun kreis lia imagita kredo — tiam — tiam kuraĝo malsukcesas. Sed se mi retiriĝus, tiam ĉio estus finita. Ne! Mi volas batali kiel viro kaj eliri venka.

Mi almenaŭ ĝojas, ke mi venkis grandan tenton. Agda estos la edzino de Otto — ĝi estas amara, sed ĉio devas esti oferita por la justa afero de la vero.

AGDA (eniras, serioze).

Bonan tagon, Karlo!

KARLO (vigla).

Agda? (Kun ŝajniga malvarmo). Kion vi volas?

AGDA.

Mi ne povis lasi vin tiel. Mi tiel kompatis vin kaj —

KARLO.

Ho ĉu vere?

AGDA.

Karlo, vi estas kolera kontraŭ — vi malestimas min.

KARLO (flanken).

Estas same bone liveri la finan baton tuj (Laŭte kaj decida). Jes!

AGDA.

Ĉar mi estis malforta kaj ne kapablis, kiel vi, ŝiri la ligilojn ligitajn de la naturo. Ĉu vi konas mian fraton?

KARLO.

Jes! Profunde.

AGDA.

Vi estas severa kaj amara.

KARLO.

Viaj religiaj persekutoj faris min tiel, mi timas.

AGDA.

Vi miskomprenas min.

KARLO.

Sinjoro, ne — Mi tre bone komprenas vin (flanken). Ho! Dio mia, ĉiu vorto estas kiel ponardo de ponardo en mia propra koro.

AGDA.

Karlo! Karlo! Ĉu via amo neniam estis pli forta ol tio, ke vi nun povas paroli al mi tiel?

KARLO.

Ĉu vi parolas pri amo? Tio ne zorgas por mi. Vi faris vian elekton kaj mi gratulas vin, se vi povas esti feliĉa kun io eĉ malmulte kiel ŝika surtuto kun brilaj butonoj.

AGDA.

Vi malestimas min. Vi jam forgesis min — sed mi neniam povas forgesi —

KARLO.

Ne — Mi povas vidi tion!

AGDA.

Kaj tial mi venis ĉi tien por averti vin pri danĝero, kiu minacas vin.

KARLO.

Ĉu vi pensas, ke mi ion timas, kiam mi gajnis la plej grandan venkon — la venko super mi mem? Estis nur unu, kiun mi timis.

AGDA.

Kaj kiu estis tio?

KARLO.

Estis vin, kiun mi timis. — Tial — lasu min!

AGDA.

Ah! Do vi vere amis min?

KARLO.

Vi diris, ke vi venis ĉi tien por savi min, kaj anstataŭe vi volas pereigi min. — La brulanta fajro minacas ekflami. — mi petas vin — lasu min — Iru! Iru!

AGDA.

Ne! Vi ne bezonas timi! Mi faris mian oferon. Vi ne scias, kiel bonege estis por mi fari. Nun aŭskultu tion, kion mi devas diri al vi. Estas malamiko, kiu sekrete preparas ruinigon — kaj mi preskaŭ timas, ke li sukcesos.

KARLO.

Kiu do estas ĉi tiu nekonata malamiko?

AGDA.

Vi bone konas lin — ĝi estas mia frato.

KARLO.

Mi antaŭ longe antaŭvidis tion; sed ĉar mi forlasis la esperon havi vin, li devas esti kontenta.

AGDA.

Ne! Lia malamo estas pli profunda, kaj li jxuris eternan malamikecon kontraŭ vi — kaj vi mem donis al li armilon per via malprudenta parolado al la lernejoj.

KARLO.

Mi neniam parolis pri aliaj aferoj ol tio, kion mi konvinkiĝis, estas la vero, kaj pri tio mi deziras esti respondeca.

AGDA.

Sed ĉar vi estas instruisto en kristana paroĥo, vi devas prediki kristanajn instruojn.

KARLO.

Mi neniam proklamis aliajn instruojn, ol tiujn predikatajn de Jesuo Nazaretano, sed kiuj tra la epokoj estis misformitaj de sensciaj kaj superstiĉaj homoj kaj nun konsiderataj anstataŭe kiel la vera kristana kredo!

AGDA.

Sed ĉu vi nomas viajn instruojn kristana — vi, kiuj ne kredas je Kristo?

KARLO.

Mi kredas je Li kiel la ideala homo sendita de Dio, kiu venis por instrui la homojn kiel vivi. Sed same faris ankaŭ Sokrato, kaj Lutero kaj Parker, sen ke iu ajn havu la ideon igi ilin dioj.

AGDA.

Sed Karlo, kial vi ne povas kredi, ke Li estis Dio? Nur tion Gustavo postulas de vi — en ĉio alia, estas nur flankaj aferoj kie vi malkonsentas.

KARLO.

Mi agnoskas nur unu Dion kiel la kreinton kaj subtenanton de la mondo, kaj mi ne kredas, ke li bezonas iujn ajn helpantojn. Sed vi ne vidas lin sufiĉe potenca kaj, kiel paganoj, faris al vi du, se ne tri idolojn! Ili devas esti malfortaj animoj, kiuj bezonas propekaĵon, sur kiu ĵeti ĉiujn siajn malbonagojn kaj pekojn, kaj poste nur kruci siajn brakojn sur sian bruston kaj atendi sanktecon. Ĉu vi ne memoras la historion de la riĉa junulo, kiu venis al Jesuo? "Bona Majstro, kian bonon mi faru, por ke mi havu eternan vivon?" — Jesuo diris "Kial vi nomas min bona? Neniu estas bona krom unu, tio estas, Dio." Ĉu ĉi tio ne sufiĉas atesto el Lia propra buŝo? Mi konas viajn kutimajn objektojn, sed mi ne deflankiĝos eĉ unu colo de mia kredo, ĉar ĝi estas bazita sur konvinko. Malpruvu kaj persvadu mian trompon kaj konvinku mian prudenton, ke vi pravas kaj mi kredos vin — sed ne ĝis tiam!

AGDA (prenas lian manon).

Aŭskultu min, mi petas!

KARLO.

Foriru, tentatino!

GUSTAVO (eniras).

Agda! Ĉu vi estas ĉi tie? Ĉu mi ne avertis vin? Vi ankoraŭ ne estas sufiĉe forta por rezisti la pafojn de la Diablo. Mi venas portante la jungilaron de fido kaj denove batalos la malestimatan.

KARLO.

Vi povus almenaŭ ŝpari al via fratino la malagrablecon aŭdi vian senpieman parolon. Tiel ŝi povus havi malpli favorajn pensojn pri la Dioj, kies instruojn vi proklamas, kaj tio estus domaĝe!

GUSTAVO.

Agda povas foriri, ĉar vi parolas kiel la falinta anĝelo — kaj la malbonulo havas grandajn potencojn super malfortaj koroj.

AGDA (folioj).

KARLO.

Ĉu vi havas iun apartan komercon ĉi tie, do bonvolu rapidi. Mia tempo estas tro altvalora por malŝpari en ĉi tiuj senfruktaj disputoj kaj respondi al via sensenca parolo.

GUSTAVO.

mi venas nome de la paroĥo kaj kiel la paŝtisto de animoj —

KARLO.

Se mi rigardus vin kiel super mi laŭ inteligenteco, mi estus dankema pro via helpo rilate mian animon. Sed ĉar vi tiom profundigis, ke vi neas la dian originon de la racio, mi devos zorgi pri mia propra kompatinda animo. Mi pensas, ke ankoraŭ estos mi, kiu devos porti la respondecon pri ĝi.

GUSTAVO.

Ne parolu pri racio! Ĉu vi ne scias, ke ĝi mallumiĝis pro la falo de homo, kaj estas malhelpo por homo por trovi fidon. Tiel, racio devas morti.

KARLO.

Vi parolas kiel pagano. Vi volas, ke la homo estingu la dian fajreron naskitan en la ĉielo. tio apartigas homon de besto, kaj tion vi certe faris mem; via parolo atestas tion. Sed nun, lasu min aŭdi pri via komerco.

GUSTAVO.

Kiel mi diris, mi venas nome de la paroĥo, por postuli, ke vi reprenu la herezojn, kiujn vi senkonte disvastigis inter la paroĥinfanoj. Se vi ne reprenos ilin, vi estos forigita de via rendezuo kaj ne povas havi plian publikan fidon. Tamen mi volas prepari vin unue. Nenio estas ankoraŭ aranĝita.

KARLO.

Tiam metu min antaŭ juĝejo, kaj kiel la akuzito lasu min pruvi mian senkulpecon.

GUSTAVO.

Vi ŝajnas nekonscia pri la fakto, ke en ĉi tiu afero, vi povas esti juĝita sen tribunalo. — Vi proklamis paganajn instruojn — ĉi tio estas konata de la estantaj potencoj, kaj en ĉi tiu momento, estas al mi liberigi vin aŭ juĝi vin — kiu siavice dependas de la grado de plenumo aŭ obstino, kiun vi montras. — Estus bedaŭrinde esti devigita fermi la perspektivojn por la estonteco por malnova kamerado. Tial mi volas, ke vi konsideru la paŝon, kiun vi intencas fari. Kaj sciu, ke vi havas vian sorton en viaj propraj manoj, por ke oni ne diros poste, ke mi, per intrigo, ktp —

KARLO.

Vi volas savi vian propran haŭton, mi komprenas. Nu, al kiu donos la postenon post mi?

GUSTAVO.

Vi ŝajne tute miskomprenis la noblan parton de mia propono. Estas neniu, kiu devigas vin for. — Vi nur devas repreni viajn senzorgajn vortojn, kaj ĉio estos bona denove.

KARLO.

Via kaptilo estas vere bele aranĝita, sed vi ne kaptos min. Mi atendis, ke vi persekutos min en la furiozo de via kredo, sed ke vi lasos vin tiel malalte kiel intrigi min konfesi en maniero, kiu ruinigus mian respektindecon en la okuloj de la homoj kaj montrus la ruzecon de miaj instruoj — tion, mi ne atendis. Antaŭe mi alte estimis vin, ĉar vi defendis aferon, pri kiu vi konvinkiĝis valora — nun mi tenas vin malestime.

GUSTAVO.

Vi baldaŭ bedaŭros tion. Mi rakontos al vi pli poste, la venontan fojon kiam ni renkontiĝos, kaj ne daŭros longe ĝis mi revenos ĉi tien denove. Bonan tagon! (Foriras).

KARLO (sola).

La ŝtormo venas. Nu, do mil fulmotondroj minacu — Fakte! Ke ili premu min — Mi pereos kun kontenta menso, ke mi vivis kaj mortis pro justa afero — ĉar la bonega ideo, pri kiu la Tempo mem estas graveda, kaj kiu eliros venka tra mil bataloj! — Sed lasi sian infanecan hejmon, ies gepatroj — ĉio, kio povas ligi homon al la monda vivo — ĉu tio ne estas kruela, nenatura, senama? — Jes, en la okuloj de homoj, sed ne de la Eterno. — Ĉu Jesuo ne forlasis siajn gepatrojn pro sia afero? La individuo devas esti oferita por la kompletigo kaj evoluo de la eterna mondplano. La interesoj de la malmultaj estas subigitaj al la grandaj, kiuj koncernas la bonfarton de la tuta homaro. — La fina batalo komenciĝas. — Miaj gepatroj venos ĉi tien post momento por viziti min la unuan fojon de kiam mi forlasis la hejmon. Mi kredas, ke mi konas ilian intencon kun ĉi tiu vizito. — Ho Dio! Donu al mi forton eĉ nun! Se mi ĉifiĝas pro iliaj preĝoj kaj larmoj, tiam mia tuta laboro estas detruita. Mi ricevis altvaloran konfidon, kaj mi devas preni respondecon pri ĝi; — sed mi anka ricevis koron kun homaj emocioj — ili devas esti silentigitaj.

(Sinjoroj Larsson kaj Otto alvenas).

LARSSON.

Bonan tagon, Karlo! Ho ho! La vojo por atingi ĉi tien estas peniga, kara filo!

OTTO.

Ja estas tiel malbone, ke oni povus rompi brakojn kaj krurojn. Kaj mi ne komprenas kiel vi povus deziri vivi tiel malproksime en la dezerto, mejlojn de ie ajn.

KARLO.

Bonvenon! Estas bonkore de vi, ke vi ne forgesis min, kvankam mi malproksimiĝis en la arbaron. Nu, kion vi opinias pri mia dometo — sufiĉe severa kiel vi povas vidi. (iras dekstren kaj vokas:) Kersti! Nun rapidu kaj preparu la kaftablon — ni havas eminentajn gastojn, vi vidos!

SINJORINO LARSSON.

Nun, nu, ĉi tio aspektas sufiĉe komforta; — paro da blankaj kurtenoj aspektus pli bone ol tiuj ĉi tie, kaj tapiŝo antaŭ la sofo ne estus tiel malbona.

OTTO.

Ĉu ĉi tio estas komforta? Mi pensas, ke ĝi aspektas kiel malriĉulejo! Birdkaĝo kaj balzamo, same kiel en la almozejo apud la preĝejo. Vi havas diable teruran guston, mia kara Karlo!

KARLO.

Vi ĉiam pensis tiel.

LARSSON.

Nun do, kiel vi ŝatas vian novan postenon?

KARLO.

Efektive sufiĉe bone, patro!

LARSSON.

Ne ĉio gaja, mi supozas!

KARLO.

Ne, kompreneble — ne povas esti amuzo kaj ĝojo la tutan tempon. Vi scias kiel ĝi estas. Vi semas printempe kaj esperas rikolti en la aŭtuno — sed foje la rikoltoj malsukcesas; — iuj manĝitaj de vermoj, iuj putraj. Sed pri tio, kiel iras la rikolto?

LARSSON.

Ho — sufiĉe bone. Do! La rikoltoj malsukcesas, vi diras? Nu, nun! Mi pensas, ke la infanoj malfacile komprenas vian filozofion —

SINJORINO LARSSON.

Mia kara maljunulo — nun ni lasu filozofion sola! Karlo prenis sian pozicion kaj sufiĉe bone vivtenas el sia laboro, do nun vi nenion povas diri pri tio. Krome, ni venis ĉi tien por preni kafon, kaj post tiu peniga promonado, oni eble bezonos trankviliĝi kaj iom ripozi.

KERSTI (eniras kun la kafo).

KARLO.

Patrino tute pravas! Tiun aferon ni nun povas fermi — almenaŭ inter ni.

LARSSON.

Fermo? Tute ne. Vi ne havas ideon pri la malhonoro, kiun mi devis suferi tiun dimanĉon.

OTTO (flanken).

Efektive, tiu agrabla dimanĉo, kiam ni kunvenis ĉirkaŭ la tablo kaj la knabinoj ne venis al la preĝejo. Se mi estus koninta —

LARSSON.

Aŭskultu, Karlo! Mi havas kelkajn vortojn por diri al vi precipe. (Ili iras flanken, la aliaj sidiĝas ĉirkaŭ la tablo). Vi vidas, la afero estas. — Mi havas miajn kialojn por kredi, ke tio ĉi tie ne plaĉas al vi, kaj pli aŭ malpli frue vi tamen forlasos ĉi tiun pozicion, do mi opinias, klare parolante, ke vi faris tion tuj.

KARLO.

Kiu diras, ke mi ne ŝatas ĝin ĉi tie?

LARSSON.

Neniu, neniu, sed vi vidas, mi nun bezonas inspektiston — Otto ne havas tempon, li iras al Marieberg — kaj tial —

KARLO.

Kio pri Karlsson — kien li iris?

LARSSON.

Li translokiĝis. Lastatempe li fariĝis varmega kaj neregebla, do mi devis maldungi lin.

KARLO.

La bona maljuna Karlsson!

LARSSON.

Tio ne rilatas al la afero. Nun aŭskultu! Mi proponas al vi mil kronojn en salajro kaj senpaga loĝado kaj ĉio.

KARLO.

Sed, patro —

LARSSON.

Ĉu ĝi estas tro malmulte? Nu do! Mi donos al vi mil ducent kronojn, tranoktejon, lumon, brullignon, nutrajxon, ĉion — se vi rezignas ĉi tiun ĝenon kun la infanoj. Vi eĉ ne devas pensi pri tio, ĉu ne? Vi nenion diras, ĉu vi ne ĝojas?

KARLO.

Mi dankas vin, mia kara patro, sed mi ne povas akcepti vian proponon, kiu ja estas brila — almenaŭ por mi.

LARSSON.

Vi estas freneza, knabo? Konsideru nun — mil ducent kronoj por inspektoro — tio estas skipestro — ĉar tiel oni nomos vin; Mi ne volas, ke mia filo estu inspektoro, tio sonas tiel simple — kaj vi vidos, ke ĉiuj tiuj frenezaj ideoj viaj malaperos.

KARLO.

Mi komprenas vian afablecon, mia kara patro, sed vi ne komprenas, kion signifas oferi sin por afero, kiun vi elektis kiel vian vivverkon.

LARSSON.

Denove ĉi tiun abomenon, kiun vi parolas? Aŭskultu, vi frenezulo! Vi ne restos longe sur ĉi tiu gazono; vi estas akuzita je herezo, kaj vi estos eligita, krom se vi anta Gustavo, via skipestro, retiros

—

KARLO.

Mi ne povas esti forigita sen provo kaj juĝo — kaj mi intencas resti.

LARSSON.

Do vi tiel retiros viajn vortojn kaj rezignas vian paganan kredon — nu! faru tion, mia filo. Same dolĉe estos al mi vidi, ke vi sekvas vian vokon kiel bona kristano.

KARLO.

Kion vi diras? Mi neniam intencas retiri —

SINJORINO LARSSON.

Ĉu vi vere serioze?

KARLO.

En tuta seriozeco!

OTTO.

Ah! Kial vi tiel batalas kun li — li estas freneza! (Eliras).

GUSTAVO (eniras).

Sinjoroj! Mi havas bedaŭrindan devon plenumi, sed ĉar ĝi estas por la plej bona de la ĝenerala publiko, ĝi ne devas esti neglektita.

SINJORINO LARSSON.

Mia Dio! Pri kio ĉi tio temas?

KARLO.

Mi konas vian komercon, kaj vi zorgis elekti oportunan momenton. Diru tion, kion vi devas diri!

GUSTAVO.

Sinjoroj! Vi scias kiom da fojoj mi avertis Karlon pri disvastigo de lia veneno de malfideleco en la paroĥo, al kiu la Sinjoro vokis min. Vi, kiel mi laboris pro la Sinjoro Jesuo sen vidi multe da frukto de mia laboro, ĉar ĉi tiu ĉampiono de malfideleco estis ensopigita de la Diablo por detruigi tion, kion mi konstruis. Nur unu rimedo restas al mi, kaj mi estis devigita de Karlo uzi ĝin. Sekvante mian konsilon, la paroĥo deklaris lin maldungita de sia posteno, kaj se li persistos en sia blasfema konduto, li laŭleĝe perdos sian civitanecon.

LARSSON.

Nun vi aŭdas — ke ĝi venos ĝis nun! Sed mi esperas, ke vi ne estas tiel obstina kaj pro via spiteco alportu malhonoron al via maljuna patro. —

SINJORINO LARSSON.

Mia filo, ĉu vi volas kaŭzi tian malĝojon al via patrino? Mi petas vin, pensu pri via estonteco! Uzu ĉi tiun okazon por elaĉeti tion, kion vi rompitis, retiru viajn vortojn kaj akordiĝu kun Gustavo!

KARLO.

Ne! Ke la Ĉielo kaj la Tero falu antaŭ ol mi neas unu vorton de la vero!

SINJORINO LARSSON (surgenue.)

Sed aŭskultu min, via propra patrino — kiu vin naskis kaj vin levis — ĉu tion mi ricevas pro ĉio, kion mi suferis kaj faris por vi?

AGDA (kiu ĵus eniris.)

Karlo! Ĉu vi ne vidas vian patrinon surgenu kaj peteganta por via propra bonfarto? Vi estas barbaro, ne inda je la amo, kiun mi elspezis al vi! Vi estas malestiminda estulo!

KARLO.

Ho mia Dio! Via fulmo frapu min en ĉi tiu sama momento, se mi ŝanceliĝos. Leviĝu, mia kara patrino! Vi ne scias, kion vi petas de mi.

SINJORINO LARSSON (svenas.)

GUSTAVO.

En la nomo de la Eternulo, ĉu vi reprenos viajn vortojn, kaj tiam ĉio povos esti bona kaj bona denove! Nun por via lasta vorto — Jes aŭ ne!

KARLO.

Ne! Milfoje ne!

GUSTAVO.

Vi aŭdis la juĝon el lia propra buŝo — Mi lavas miajn manojn de ĉi tio. (Foriras.)

KARLO (marŝas al Larsson).

Patro!

LARSSON.

Ne! Vi ne plu estas mia filo!

(Ĉiuj foriras).

KARLO (sola).

Ĝi devis finiĝi tiel — ne povus esti repaciĝo inter tiaj kontraŭaj potencoj. — Malbenita de mia patro, malestimata de mia patrino, senigita de la fido de miaj kunuloj — kion mi faros? Miaj samlandanoj rifuzis akcepti miajn servojn; ili miskomprenis mian bonan volon kaj rekompencis in per sendanke — ili ne povis helpi tion — la tempo ankoraŭ ne estis matura. — Sufiĉe juste! La mondo estas larĝa. Ankoraŭ ne estas tempo por demeti armilojn, estas aliaj, kiuj ĝemas sub la jugo de la pastraro. — Jes! En la lando trans la Okcidenta Maro, kie staras la lulilo de la libereco, tie mi volas instrui la vortojn de la vero, tiel longe, kiel mia morta homa korpo gastigas mian maltrankvilan animon. Kaj kiam ĝi, eluzita de bataloj, laboroj kaj angoroj, fine falas malsupren — tiam mi volas sendi la suspiron de mia lasta spiro trans la oceanon al la denaska grundo, kun la plej amata preo, kiu iam eliris el homa koro — ke la suno de libereco, vero kaj iluminiĝo baldaŭ leviĝu super ĝiaj amataj landoj kaj disvastigu ĝiajn vivigajn radiojn kaj en kastelo kaj kabano.

FINO.